

TÜRKİYE’DE SİYASİ PARTİLERİN SEÇİM BEYANNAMELERİNDE TURİZMİN YERİ – HAZİRAN 2015 GENEL SEÇİMLERİ ÖRNEĞİ¹

TOURISM IN ELECTION DECLARATIONS OF TURKISH POLITICAL PARTIES– JUNE 2015 GENERAL ELECTIONS CASE

Yusuf AYMANKUY², Özge GÜDÜ DEMİRBULAT³, Şimal AYMANKUY⁴

Öz

Turizm, gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerde hem sürdürülebilir kalkınma ve istihdamın, hem de toplumsal refahın ve barışın sağlanmasında önemli sektörlerden biridir. Bu bağlamda; turizm sektörünün ülke ekonomilerine ve vatandaşlarına sağladığı faydaların boyutunun büyüklüğü, bu sektörün sağladığı faydalardan pay almak isteyen ülkeleri, yeni politikalar üretmeye ve bu politikaları etkin bir şekilde kullanmaya zorlamaktadır. Siyasi partiler, seçimlerden önce seçmenlerine iktidara gelmeleri durumunda yapacakları işleri, faaliyetleri ve izleyecekleri politikaları anlatan bir seçim bildirgesi sunmaktadırlar. Nitekim siyasi partiler, toplum içindeki dağınık siyasal görüşlere yön vererek, ülke sorunlarına dikkat çekerek ve bu sorunların çözümüne yönelik program ve politikaları ile halktan kendilerini iktidar yapmalarını, bir başka ifade ile oy vermelerini talep etmektedirler. Bu durum, siyasetin toplum üzerindeki etkilerinin incelenmeye değer olduğunun da bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Turizmin, Türkiye için çok önemli bir sektör olmasından hareketle, siyasi partilerin seçim beyannamelerinde turizm ile ilgili politika ve/veya hedeflere yer vermeleri önemli görülmekte ve kamuoyu tarafından beklenmektedir. Bu araştırmada; 2015 genel seçimlerine katılan ve en çok oyu alan on siyasi partinin seçim beyannameleri incelenerek, söz konusu siyasi partilerin seçim beyannamelerinde yer alan hedef ve politikalarının, Onuncu Kalkınma Planı ile uyumlu olup olmadıkları irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Siyasi Parti, Seçim Beyannamesi, Genel Seçim, Turizm, Onuncu Kalkınma Planı.

Abstract

Tourism is one of the most important sectors in developed and developing economies in terms of ensuring sustainable development and employment as well as public prosperity and peace. In this context the various benefits provided by tourism sector to country economies and citizens forces countries that

¹ Bu çalışma 16. Ulusal Turizm Kongresi’nde (12-15 Kasım 2015) bildiri olarak sunulmuş ve yeniden gözden geçirilmiştir.

² Doç.Dr., Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, aymankuy@balikesir.edu.tr

³ Arş.Gör., Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, ozgegudu@hotmail.com

⁴ Yrd.Doç.Dr., Balıkesir Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Endüstri Mühendisliği Bölümü, sayman@balikesir.edu.tr

want to take advantage of the benefits of the sector to produce new policies and use these policies efficiently. Political parties submit a declaration to voters before elections about their works, activities and policies in case they are selected for government. In other words political parties direct the various political opinions in the community By raising awareness about the country problems and demand the community to vote for them so that they can establish the new government. This fact appears as an indicator that the effects of politics on the community are worth examining. Considering that tourism is a very important sector or Turkey, it is expected from political parties that they give place to tourism related policies and targets in their election declarations. In this research the election declarations of the political party which received the highest quantity of votes in 2015 general elections were examined and the compliance of targets and policies in election declarations of aforementioned political parties with Tenth Development Plan was checked.

Keywords: *Political Party, Election Declaration, General Elections, Tourism, Tenth Development Plan.*

JEL Code: *H1, H59, Z38*

1. GİRİŞ

Önemli karar merkezlerinden biri olan siyasi partiler, ortak görüşü paylaşan insanların bir program çerçevesinde siyasi kararlarını etkilemek ve bu amaçla siyasi erki ele geçirmek ya da en azından ona ortak olmak üzere özgürce kurdukları ve özgürce katılıp ayrıldıkları örgütlenmeler olarak ifade edilmektedir (Tok, 2012: 278). Başta demokrasiler olmak üzere, otoriter ve totaliter sistemlerde, “siyasi parti” terimi az veya çok benzer işlevleri yerine getirmekte olan grupları ifade etmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu nedenle modern demokrasi, partiler demokrasisi olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda günümüzde, partilere dayanmayan bir demokratik devlet örneği bulunmamakta, bunun da ötesinde partisiz rejimlere ancak bazı geleneksel ve az gelişmiş toplumlarda rastlanmaktadır (Süer, 2011: 50). Nitekim siyasi partiler, toplum iradesinin siyasi arenaya yansımalarıdır. Siyasal sistemin niteliği ve karakteri ne olursa olsun, çağdaş toplumların hepsinde partiler birinci derecede önemli rol oynamaktadırlar (Atmış ve Günsen, 2011: 191).

Siyaset; farklı yaklaşımlara, kapsamlara ve adlara sahip disiplinler tarafından incelenmiştir. Fakat son yıllarda bu disiplinler arasındaki işbölümü giderek özgülleşmiştir (Sarıbay, 1992: 14). Bu durumdan yola çıkarak, bu çalışmanın temeli turizm ve siyaset arasındaki ilişki ve etkileşim üzerine kurulmuştur. Turizmin hem ulusal ekonominin gelişmesine, hem de toplumsal refah düzeyinin yükselmesine yaptığı katkı, ülkelerin uluslararası turizmden daha fazla kazanç elde etmek için çaba harcamalarının temel amacını oluşturmaktadır. Bu sebeple, turizm hem ulusal hem de uluslararası düzeyde ekonomiyi, kültürü ve toplumu önemli boyutlarda etkilemekte ve ülkelere çok yönlü katkılar sağlamaktadır (Usta, 2008: 53).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dünyada ve Türkiye’de Turizm

Küreselleşme ile birlikte iletişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler, ulaşım araçlarındaki hız, konfor, kapasite ve fiyat faktörlerindeki gelişmeler tüm sektörlerde olduğu gibi uluslararası turizmin de gelişmesine büyük bir ivme kazandırmıştır. 1950 yılında turizm faaliyetlerine 25 milyon kişi katılırken,

bu sayı 2000 yılında 683 milyona, 2013 yılında 1 milyar 87 milyona ve 2014 yılında ise 1 milyar 133 milyona ulaşmıştır. Benzer biçimde, uluslararası turizm gelirleri 1950’de 2.1 milyar ABD Doları iken, 2010 yılında bu rakam 919 milyar ABD Dolarına ulaşmış durumdadır. 2013 yılında turizm gelirlerinin miktarı 1 trilyon 197 milyar ABD Doları, 2014 yılında ise 1 trilyon 245 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir (TÜROFED, 2015; UNWTO, 2015). Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü tarafından yayınlanan 2015 Tourism Highlights raporuna göre (UNWTO, 2015); 2010-2014 yılları arasında dünya turizm endüstrisinin ekonomik hacmi ve toplam turist sayısı açısından performansı yükselmeye devam etmektedir. 2014 yılında en fazla turist varışı ve turizm geliri Avrupa kıtasında sağlanmıştır. Dünyadaki ekonomik, siyasi ve politik güncel koşullardaki dalgalanmalara rağmen, dünya turizmi hızla büyümeye devam etmektedir. 2012-2014 döneminde dünya turizm endüstrisinin gelişim oranına ivme kazandıran başlıca bölgeler Avrupa kıtası ile Asya Pasifik Bölgesi olmuştur. Her iki bölgede de turist varışlarında yaklaşık %6’lık oranda artışlar yaşanmıştır (TÜROFED, 2015). Türkiye’nin ise uluslararası turist varışlarına göre ilk 10 ülke arasında 6. sırada; turizm gelirleri açısından bakıldığında ise 12. sırada yer alarak 2011-2012 dönemindeki konumunu koruduğunu söylemek mümkündür (UNWTO, 2015).

Türk turizminin yıllar itibariyle gelişimini, ülkeye gelen yabancı sayıları ve yapılan harcamalardan dolayı elde edilen turizm gelirleri ölçütlerini kullanarak belirlemek mümkündür. Uluslararası turizm hareketlerine bakıldığında; turist akımlarının gelişmiş olan ülkelere gelişmekte olan ülkelere, Amerika’dan Avrupa’ya, Kuzey ve Batı Avrupa’dan Akdeniz bölgesine, sanayi bölgelerinden deniz kıyılarına, Amerika ve Avrupa ülkelerinden Doğu Asya Pasifik bölgesine doğru bir eğilim içerisinde olduğunu görebilmek mümkündür (Avcıkurt vd., 2009: 3). Turizmin gelişmeye başladığı doksanlı yıllarda Türkiye’ye turistik amaçlı gelen ziyaretçilerin sayısı 4.4 milyon iken, 2000’li yıllarda bu rakam 10 milyonları geçmiştir. 2010’lu yıllara gelindiğinde ise Türkiye’nin artık dünya pazarında önemli bir yer elde etmiş olduğunu söylemek mümkündür. Tablo 1’de Türkiye’ye gelen ziyaretçi sayıları ve elde edilen turizm gelirleri yıllar itibariyle incelenmektedir.

Tablo 1. Türkiye Turist Varışları ve Turizm Gelirleri

Yıllar	Ziyaretçi Sayısı (Milyon Kişi)	Turizm Gelirleri (Milyar ABD Doları)	Yıllar	Ziyaretçi Sayısı (Milyon Kişi)	Turizm Gelirleri (Milyar ABD Doları)
2004	20 262 640	17 076 606	2010	33 027 943	24 930 997
2005	24 124 501	20 322 112	2011	36 151 328	28 115 692
2006	23 148 669	18 593 950	2012	36 453 921	29 007 003
2007	27 214 988	20 942 501	2013	39 226 226	32 308 991
2008	30 979 979	25 415 067	2014	41 415 070	34 305 904
2009	32 006 149	25 064 481	2015	41 617 530	31 464 777

Kaynak: (TÜİK ve TÜROFED Turizm Raporu 2015 verilerinden derlenerek hazırlanmıştır).

Tablo 1’e göre; 2003-2014 yılları arasında Türkiye’nin elde etmiş olduğu turizm gelirlerinde, yabancı ziyaretçi sayısı ile paralel olarak artış sağlandığı görülmektedir. 2015 yılında da ziyaretçi sayısında artış söz konusu iken, turizm gelirlerinde bir düşüş görülmektedir.

Ekonominin diğer pek çok sektörüyle yakın ilişki içinde olan turizm sektörü, gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerde hem ekonomik kalkınma, hem de istihdamı sürdürmek için önemlidir. Güçlü bir turizm sektörü, ödemeler dengesine katkıda bulunarak, milli geliri yükselterek doğrudan, ülkelerarası bağlantı sağlayarak ve çarpan etkisi yoluyla dolaylı yoldan, ülkenin ekonomik bakımdan daha rekabetçi hale gelmesine katkı sağlamaktadır (Aydın ve Gencür, 2015). Bu noktada turizm sektörü; yeni

istihdam alanlarının yaratılmasında, milli gelir ve ödemeler dengesine olan pozitif katkıları ile Türkiye’deki ekonomik kalkınmanın arkasındaki en önemli sektörlerden biri olarak değerlendirilebilir. AKTOB Turizm İstatistikleri Raporu’na (2014) göre; Türkiye’de turizm gelirlerinin GSMH içindeki payı 2012 yılında %3,7 iken, 2013 yılında bu pay %4,2’ye yükselmiştir. Turizm gelirlerinin ihracat içindeki payı incelendiğinde ise; 2012 yılında %19,2 ve 2013 yılında %21,2’lik bir oran söz konusudur. Dış ticaret açığını kapama açısından turizm gelirlerinin 2012 yılında %33,0 ve 2013 yılında %34,0’lık bir paya sahip olduğu görülmektedir.

Dünyada 300 milyona yakın insana iş sağlayan turizm sektörü (Künü vd., 2015: 78), Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın yayınladığı rapora göre; 2013 yılında Türkiye’de 1.3 milyon kişiye istihdam sağlamaktadır. Sektörde istihdamın artmasıyla birlikte sektörün istihdam içerisindeki payı da artmaya devam etmektedir. Turizmin ülke istihdamındaki payı 2012 yılında %6,2 iken, 2013 yılında bu oran %6,8’e yükselmiştir (ÇSGB, 2014). Bu durum aynı zamanda turizmin, Türkiye için önemini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda; Aydın vd. (2015: 146) turizm sektörünün, özellikle de uluslararası turizmin, ticari hizmetlerin en önemli alt sektörlerinden biri olduğunun altını çizmektedirler. Öte yandan; turizm sadece ekonomik olarak büyümeyi değil, politik ve sosyal açıdan da değişimi kolaylaştırmaktadır.

2.2. Türk Turizminde Turizm Politikalarının Yeri ve Önemi

Türkiye’de turizm sektörüne 1963 yılında planlı döneme geçişle birlikte verilen önem, kalkınma planlarında sektör ile ilgili tedbirlerin yer alması ile anlaşılmaktadır (Bozok, 1996: 69). Nitekim turizm politikası ve planlamasına ait çalışmalar 1960 ve 1970’li yıllarda başlasa da, 1980’lerin sonunda ve 1990’ların başında daha fazla dikkat çekmeye başlamıştır. Politika, belirli konuları düzenlemek, yol göstermek ve yön vermek için kullanılan belli kurallar bütünü olarak ifade edilmektedir (Alkan, 2014: 9). Turizm politikası ise, turizm faaliyetinin ekonomik, kültürel ve sosyal faydalarını en yüksek düzeye çıkarmayı ve maliyetlerini en aza indirmeyi önceleyen, bu bağlamda sektörünün gelişimini belirli hedefler doğrultusunda ve belirli araçlar kullanarak yönlendirmeyi esas alan müdahaleler bütünüdür (Öztürk Sözen, 2007: 65; Soyak, 2013: 9). Olalı (1990: 23-24) turizm politikasını; bir ülkede genel ekonomi politikasına uygun olarak, bir yandan iç ve dış turizmin geliştirilmesi ve yönlendirilmesi, turizmin gelir ve döviz girdisi sağlayıcı, istihdam yaratıcı fonksiyonlarından en rasyonel biçimde yararlanılması gibi ekonomik hedeflere, öte yandan kültürel, sosyal, sağlık gibi ekonomik nitelik taşımayan iktisat dışı hedeflere ulaşmak için *kamu yönetimleri* tarafından alınan tedbirlerin ve yapılan müdahalelerin tümü olarak tanımlanmaktadır.

Türkiye’de Cumhuriyet’in ilk yıllarından başlamak üzere bir takım kanun, tüzük ve yönetmeliklerle ve çeşitli faaliyetlerle turizm politikaları oluşturulmaya ve yönlendirilmeye çalışılmıştır. Ancak 1963 yılında planlı döneme geçilmesi ile birlikte hedefleri önceden belirlenmiş turizm politikalarından söz edilebilmektedir (Solmaz, 2012: 39). Türkiye’de turizm politikalarını “Planlı Dönem Öncesi” ve “Planlı Dönem” şeklinde başlıca iki bölümde incelemek mümkündür (Öztürk Sözen, 2007: 66). Türk turizminde “planlı dönem öncesi” 1923-1962 yıllarını içermekte iken, 1960 yılını izleyen döneme “planlı dönem” adı verilmektedir (Bozok ve Şahin, 2009: 261, 263). Türkiye’de planlı dönemin uygulanmadığı zamanlarda geçiş programları uygulanmıştır. 1978, 1984, 1995 ve 2006 yılı bu geçiş programlarının uygulandığı yıllar olmuştur (Coşkun, 2010: 21). Planlı dönem öncesi turizm politikaları

ile ilgili bir analiz yapıldığında, kitle turizminin 1950’li yıllardan sonra gelişmiş olması nedeniyle, genel çerçevede dünyada, özeld Türkiye’de ciddi sayılabacak bir turizm hareketine rastlanmamaktadır (Mutlu, 2012: 77). Öte yandan; Öztürk Sözen (2007) plan öncesi dönemde turizmde önemli gelişmeler elde edilememesine karşın bu dönemin, turizmin devlet teşkilatı içinde yer almasına öncülük ettiğinin altını çizmektedir. Dönem boyunca turizmin gelişmesi için yapılan çalışmaların planlı kalkınma döneminin alt yapısını teşkil ettiğini söylemek mümkündür. Neticede Türkiye’de planlı döneme kadar turizm alanında önemli bir gelişme sağlanamamıştır. Bununla birlikte, planlı kalkınma 1961 Anayasası ile başlamış ve günümüze kadar olan süreçte 5 yıllık planlar yapılmıştır. I. Kalkınma Planı 1963-1967 yılını, II. Kalkınma Planı 1968-1972 yılını, III. Kalkınma Planı 1973-1977 yılını, IV. Kalkınma Planı 1979-1983 yılını, V. Kalkınma Planı 1985-1989 yılını, VI. Kalkınma Planı 1990-1994 yılını, VII. Kalkınma Planı 1995-1999 yılını, VIII. Kalkınma Planı 2001-2005 yılını, IX. Kalkınma Planı 2007-2013 yılını ve X. Kalkınma Planı 2014-2018 yılını kapsamaktadır (Avcıkurt vd., 2009: 6). 1963-1983 yılları arasında turizm politikası, ödemeler dengesine turizm gelirleriyle pozitif katkı yapmayı, döviz gelirlerini artırmayı, istihdama katkı sağlamayı ve vatandaşlara tatil olanakları sunmayı hedeflemiştir. Türk turizmi açısından asıl gelişmenin yaşandığı 1980’li yılların hemen başında gerçekleşen en önemli olay, 24 Ocak 1980 Kararları ile devalüasyon yapılması, yabancı sermayenin teşviki, döviz alış ve satışının serbestleşmesi, yurt dışına çıkışların serbest bırakılması, yolcuların beraberinde götürebilecekleri döviz miktarının artması ve Turizmi Teşvik Kanunu’nun çıkarılması gibi kararlardır (Gülbahar, 2009: 53-154).

Turizm sektörünün sağlamış olduğu faydaların öneminin anlaşılması, bu sektörün sağladığı faydalardan pay almak isteyen ülkeler arasında rekabet oluşturmaktadır. Bu rekabetle baş edebilmek için ülkeler yeni politikalar üretmeye ve bu politikaları etkin bir şekilde kullanmaya zorunlu hale gelmişlerdir. Bu konuda ülkeler arasında kıyasıya bir rekabet baş göstermeye başlamıştır (Yazıt, 2013: 8). Son 40 yıllık süreç içerisinde Türk turizminde zaman zaman istikrarsız dönemler olsa da; Türk turizminin genel seyrine bakıldığında, önemli gelişmeler yaşandığını ve her geçen yıl dünya turizmindeki payının arttığını söylemek mümkündür. Ülkelerin siyasal ve ekonomik yapıları içerisinde turizm sektörü için de büyüme ve kalkınma planlarına ihtiyaç vardır (Aymanıkuy vd., 2015: 389). Türkiye de özellikle son 20 yıldır turizmde yaşanan istikrarlı büyümeyi kaybetmek istemediği için sektörle ilgili politikalar üretmekte ve kalkınma planlarında turizmle ilgili politikalara önemli vurgular yapmaktadır (Bozok ve Şahin, 2009: 282).

2.3. Siyasi Partiler ve Seçim Beyannameleri

Siyasal iktidarı ele geçirmeyi hedefleyen veya iktidarı ele geçirdikten sonra sürdürmek amacıyla tarih boyunca kurulmuş birçok grup olmuştur. Ancak, bu grupların siyasal parti şeklinde örgütlenmeye gitmeleri modern dönemin getirdiği bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Zariç, 2011: 102). Siyasi partiler; belirli bir yapısı, kuruluş biçimi, ortaklaşa karar alan organları, lideri ve üyeleri olan örgütlerdir. Birlikte karar alma, parti içerisinde kurulmuş çeşitli bağlantılara ve sıralanmalara rağmen partilerin temel etkinliğidir. Siyasi partilere insanlar, parti ilkelerinin ve görüşlerinin paylaşılması, parti liderlerine duyulan bağlılık, partilerin ekonomik ve sosyal konulara yaklaşımları, siyasal erki etkileme isteği, dinsel inançlar, coğrafi bölgenin veya insanların doğduğu ya da yaşadığı yerin özelliği ve aile geleneği gibi çeşitli gerekçelerle katılmaktadırlar (Tok, 2012: 279). Bu bağlamda; siyasi partiler, belli bir siyasal

program üzerinde birleşmiş kişilerin, bu programı normal seçim yoluyla gerçekleştirme amacını güderek kurmuş oldukları bir topluluk olarak tanımlanabilir (Sarıbay, 1992: 109).

İktidarı ele geçirme hedefi ile yola çıkan siyasi partiler, bu yol boyunca siyasi hayatı ilgilendiren birçok işlevi yerine getirmektedirler. Bu işlevler; temsil, siyasal devşirme, politika belirleme, menfaatlerin birleştirilmesi, siyasal sosyalleşme ve mobilizasyon, hükümetin organizasyonu şeklindedir (Kaya, 2011: 14). Nitekim siyasi partilerin en önemli işlevi, toplum içindeki dağınık siyasal görüşlere ve eğilimlere açıklık getirerek onlara yön vermeleri, ülke sorunlarını belirginleştirmeleri ve bu sorunların çözümünü ve çalışma esaslarını gösterir tüzük ve programları ile halktan iktidar olabilmek için oy istemeleridir. Siyasi partiler, toplumdaki ayrı ya da çatışan görüşleri temsil ederek demokrasinin çoğulculuk ve katılımcılık ilkelerinin yaşama geçirilmesini ve ulusal istencin oluşmasını sağlamaktadır (Zariç, 2011: 102). Farklı toplumsal bölünmeler, temelinde örgütlenmiş olmaları ve o bölünmeleri temsil işlevini görmeleri, siyasi partileri devlet ile toplum arasında bir köprü yapmaktadır. Dolayısıyla, siyasi partiler makro düzeyde bir kontrolün ögesi konumundadır (Sarıbay, 1992: 63). Bu sebeple de siyasi partiler önemli bir inceleme konusudur.

Seçim, halkın yöneticilerini ve arzu ettikleri politikacıları belirlemelerinin temel aracı olarak görülmektedir (Özbey, 1999: 123). Bu çerçevede seçim; halkın yasalara göre seçmen vatandaş kimliği kazanmış kesimlerinin, siyasal iktidarı onlar adına kullanacak yöneticileri çok sayıda aday arasından seçtiği ve bir sonraki seçime kadar yönetim yetkisini devrettiği, izleyen dönemde ise yöneticinin siyasal iktidarı kullanma biçimini değerlendirerek onu denetlediği bir süreç olarak tanımlanabilir (Arslanel, 2006: 16).

Hemen hemen bütün siyasi partiler, seçimlerden önce seçmenlerine iktidara gelmeleri durumunda yapacakları işleri, faaliyetleri ve izleyecekleri politikaları anlatan bir seçim bildirgesi sunmaktadırlar. Seçim beyannameleri, siyasi partilerin “onay” için seçmene sundukları ve seçmenlerin de “oy vererek” kabulünü bekledikleri birer sözleşme olarak görülebilir (Polat vd., 2004: 75). Nitekim seçim beyannamesi; parti programlarıyla uyumlu olarak, seçim öncesi hazırladıkları ve genel olarak seçim gezilerinde dile getirdikleri ve iktidara geldikleri takdirde gerçekleştirmeyi düşündükleri vaatlerdir. Seçim beyannamelerinin siyasi partiler açısından bir bağlayıcılığı olmamakla beraber, seçim öncesi verilen sözlerin iktidara gelince yerine getirilmemesi durumunda, sonraki seçimler için partinin inandırıcılığını kaybetmesine neden olacağından özenle hazırlanması gerekmektedir (Esen ve Uyar, 2011: 342). Siyasetin toplum üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar, temel olarak yönetsel kurumların, programların ve siyasaların, hizmet sunulan kurum veya gruplar üzerindeki etkinliğini değerlendirmeye yönelmektedirler (Sarıbay, 1992: 44). Bu bağlamda; turizmin Türkiye için doğrudan ve/veya dolaylı olarak çok önemli bir sektör olmasından hareketle, siyasi partilerin seçim beyannamelerinde turizm ile ilgili vaat, hedef ve politikalara yer vermeleri hem ülke ve vatandaş (seçmen) için, hem de siyasi partiler için önemli olarak algılanmaktadır.

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bu çalışmanın temel amacı; 7 Haziran 2015 genel seçimlerine katılan ve en fazla oy alan on siyasi partinin seçim beyannamelerinde yer alan, turizm sektörüne yönelik yaklaşımlarını ve turizm sektörünün

geliştirilmesi yönündeki stratejilerini incelemektir. Ayrıca, Onuncu Kalkınma Planında yer alan turizme yönelik amaçlar, hedefler ve politikalar ile partilerin seçim beyannamelerinde bu amaç, hedef ve politikalara yer verilip verilmediği içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmeye çalışılmıştır. Burada Onuncu Kalkınma Planının dikkate alınmasındaki temel amaç; kalkınma planlarının ülkeler için daha resmi, somut ve uygulanabilir hedeflerin belirtildiği belge niteliği taşımasıdır. Kalkınma planları, ülke kaynaklarının ülkedeki tüm sektörler arasındaki rasyonel dağılımının yapıldığı planlardır. Daha geneldir, yol göstericidir ve tüm sektörleri kapsamaktadır. Kısacası kalkınma planları, ülkelerin tüm sektörleri ile ilgili politikaları belirlemektedir. Turizm de ülkedeki pek çok sektörle ilişki içerisinde olan bir sektördür. Bu sebeple bu araştırmada; Yürütme Kurulu (Bakanlar Kurulu) ya da ilgili bakanlık (Kültür ve Turizm Bakanlığı) tarafından hazırlanan Turizm Stratejisi'nden ziyade, daha resmi nitelik taşıyan Onuncu Kalkınma Planı amaç, hedef ve politikaları incelenmiştir.

İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayacağı bir biçimde düzenleyerek yayımlamaktır (Erdem ve Gezen, 2014: 24). Başka bir ifadeyle içerik analizi; sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Sert vd., 2012: 2). Bu kapsamda; on siyasi partinin internet siteleri incelenerek, “7 Haziran 2015 Genel Seçim Beyanname”lerinde turizm sektörüne yönelik stratejileri değerlendirilmiştir.

Çalışma Türkiye siyasal hayatında faaliyet gösteren bütün partileri ele almayıp, 7 Haziran 2015 genel seçimlerine dâhil olan on partiyle sınırlandırılmıştır. Partilerin tamamı, yaratacağı zaman probleminde dolayı araştırmamızın konusu haline getirilmemiştir. Türkiye'deki son genel seçimlere yirmi siyasal parti katılmış olmasına karşın oy oranı en yüksek olan on parti araştırmaya konu edilmiştir.

4. BULGULAR

Türkiye'deki siyasi partilerin turizm sektörüne yönelik yaklaşımları ve sektörün geliştirilmesi yönündeki stratejileri, siyasi partilerin 2015 seçim beyannamelerinden yola çıkılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma sonunda ortaya çıkan sonuçları birkaç başlık halinde sınıflandırmak mümkündür.

4.1. Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) Seçim Beyannamesinde Turizm

AKP Seçim Beyannamesi 380 sayfa ve 6 başlıktan (Demokratikleşme ve Yeni Anayasal Sistem, İnsani Kalkınma, Nitelikli Toplum, İstikrarlı ve Güçlü Ekonomi, Bilim, Teknoloji ve Yenilikçi Üretim, Yaşanabilir Şehirler, Sürdürülebilir Çevre, Vizyoner ve Öncü Ülke) oluşmaktadır. Turizm konusuna “istikrarlı ve güçlü ekonomi” başlığı altında yer verilmiştir. AKP turizm sektörü açısından yapılacaklar ile alakalı olarak 7 Haziran 2015 seçim beyannamesinde başlıca aşağıdaki hususlar üzerinde durmaktadır (AKP Seçim Beyannamesi, 2015);

- Türkiye'yi sağlık alanında öncü ülkesi konumuna taşımak hedeflenmektedir.
- Spor turizmini geliştirme konusunda yeni adımlar atılması hedeflenmektedir.
- Denizcilik eğitiminin iyileştirerek, deniz turizminde ihtiyaç duyulan tekne bağlama kapasitesinin yükseltilmesi sağlanacaktır.
- Turizmin olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi amacıyla kirlilik, plajların erozyonu gibi konularda çalışmaların yürütülmesi ve sürdürülebilir turizmin tanıtılarak eko-turizm, kırsal turizm

ve agro-turizm konularında kamu, özel ve sivil toplum kuruluşlarının bilinçlendirilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda; Yeşil Yıldız Belgesine sahip konaklama tesislerinin sayısını artırılması amaçlanmaktadır.

- Turizm Gelişim Bölgeleri, Turizm Koridorları, Turizm Kentleri ve Ekoturizm Bölgelerinin geliştirilmesi yaklaşımıyla dokuz turizm gelişim bölgesi, yedi tematik koridor, on turizm kenti ve beş ekoturizm bölgesi öngörülmektedir.
- “Yeşil Yolculuk” kavramı öne çıkarılarak, Samsun’dan Artvin’e kadar sekiz ili kapsayan alanda yeşil yol çalışmalarının sürdürülmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda; yayla turizmi güzergâhında yeterli kapasitede konaklama merkezinin ve farklı turizm türleri için bu noktaların, mevcut kırsal yol izlerinin iyileştirilmesiyle bağlanmasını içeren projeleri hayata geçirecektir.
- Kış turizmi açısından rekabet gücü yüksek olan Doğu Anadolu Bölgesi için Kış Turizmi Strateji Belgesini hazırlanacaktır.
- Termal sağlık turizminde 100 bin yatak kapasitesiyle, 1.500.000 (600.000 tedavi amaçlı) yabancı turiste hizmet sunmak hedeflenmektedir. Bu hizmet karşılığında 3 milyar dolar gelir elde etmek amaçlanmaktadır.
- Medikal turizm alanında, 750.000 yabancı hasta tedavi edilecek ve böylece 5,6 milyar dolar gelir elde edilecektir. Türkiye’nin bu hizmetler sayesinde dünyanın ilk 5 destinasyonu içerisinde yer almasını hedeflenmektedir.
- İleri yaş turizminde ise 150.000 yabancı turiste hizmet vermek ve yaklaşık 750 milyon dolar gelir sağlamak hedeflenmektedir.
- Türkiye’de yer alan her şehrin ekonomisiyle, kültürüyle, tarihi mirasıyla, el sanatlarıyla, tarımıyla, turizmiyle ülkeyle entegre olması ve ismini duyurması amaçlanmaktadır.

4.2. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Seçim Beyannamesinde Turizm

CHP Seçim Beyannamesi 203 sayfa ve 36 başlıktan (Umutlu Bir Gelecek İçin Büyük Dönüşüm Hedefleri, Özgürlük, Hukuk Devleti ve Demokrasi, İstihdam Yaratan, Kapsayıcı Ekonomi, Refah Seviyesi Yüksek Bir Toplum, İstihdam Yaratan ve Yatırımları Kolaylaştıran Büyüme Modeli, İstihdama Yönelik Doğrudan Politikalar, Bilgi Ekonomisi Atılımı, Tarım, Esnaf ve Sanatkarlar, Turizm, Enerji, Tüketiciler, Dayanışma ve Sosyal Adalet, Aile Sigortası, Adil ve Demokratik Bir Çalışma Düzeni, Güçlü Kadın, Güçlü Toplum, Gençliğini Yaşayan Gençler, Geleceğe Umutla Bakan Çocuklar, Yaşam Standardı Yüksek Emekliler, Her Alanda Var Olan Engelliler, Kimseye Muhtaç Olmayan Yaşlılar, Yurttaş İçin Nitelikli Kamu Hizmeti, Kamu Yönetimi Reformu, Eğitim, Her Yurttaş İçin Kaliteli Ve Ücretsiz Sağlık Hizmetleri, Kültür ve Sanat, Spor, Güçlü Ulaştırma Altyapısı, Güvenlik, Doğa ve Kent Hakkı, Doğa Dostu Bir Toplumsal Yaşam, Yaşam Kalitesi Yüksek Kentler, Yerel Yönetimler, Bölgesel Gelişme, Yurttaş ve Değer Temelli Dış Politika, Bilgi Toplumuna Doğru) oluşmaktadır. CHP turizm sektörü açısından yapılacaklar ile alakalı olarak 7 Haziran 2015 seçim beyannamesinde, “sürdürülebilir turizm stratejisi, turizmde çeşitlilik, nitelikli işgücü, yasal düzenlemeler ve çevre dostu turizm” alt başlıklarında, başlıca aşağıdaki hususlar üzerinde durmaktadır (CHP Seçim Beyannamesi, 2015);

- Ekolojik turizm, kırsal spor, sağlık ve sosyal etkinliklere yönelik yatırımların vergi indirimleri ve yarı yarıya hibelerle desteklenmesi hedeflenmektedir.
- Doğa korumada yetki ve görev karmaşasının bitirilmesi hedeflenmektedir.
- Aile çiftçiliğini başta sağlık turizmi olmak üzere yeni sektörlerle entegre ederek, çağdaş kırsal kalkınma alanları yaratılması hedeflenmektedir.
- Festival, fuar ve kongre turizmine özel destek verilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda; kaplıca ve hidroterapi merkezi yatırımlarına ve sağlık turizmine yönelik tesislere teşvik verilmesi amaçlanmaktadır.
- Eğitimli çalışanların sigorta primlerinde “düşük sezon” indirimleri yapılması ve turizm eğitimi alanlar için istihdam projeleri geliştirilmesi hedeflenmektedir.
- Seyahat acentelerinin çalışma yasasının yeniden düzenlenmesi, denetim yetkisinin TÜRSAB’a verilmesi ile umre ve hac hizmetlerinin, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın gözetiminde, yalnızca seyahat acenteleri ile yürütülmesinin sağlanması hedeflenmektedir.
- Turizm Bakanlığı bünyesinde ve TÜRSAB iş birliği ile gerçekleştirilecek kültür turizmi projeleri ile emeklilere makul ücretlerle gezi ve tatil olanağı sağlanması hedeflenmektedir.
- İzmir’in küresel ölçekte yüz milyar doları aşan dünya tıp turizmi pastasından en az %10 pay almasını ve bir milyonun üzerinde hasta turisti ağırlamasını sağlamak hedeflenmektedir.
- Kuzey Afrika başta olmak üzere Afrika’daki tüm ülkelerle, öğrenci değişimi, ticari yatırım, turizm ve kültürel değişim olanaklarının geliştirilmesi hedeflenmektedir.

4.3. Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) Seçim Beyannamesinde Turizm

MHP Seçim Beyannamesi 257 sayfa ve 7 başlıktan (Akıl Tutulmasından Akıllı Devlete, Çağın Dinamiklerine Milli Bakış, “Küresel Güç Türkiye” Vizyonu, İktidar Anlayışımız, Temel Görüş ve Hedeflerimiz, Demokrasi Anlayışımız ve Temel Haklar, Politikalarımız, Geleceğin Birlikte İnşası) oluşmaktadır. MHP turizm sektörü açısından yapılacaklar ile alakalı olarak 7 Haziran 2015 seçim beyannamesinde, “turizm çerçeve kanununun çıkarılması, Türk turizminin özgünlüğünün korunması, dört mevsim turizm potansiyelinin harekete geçirilmesi, müşteri çeşitlendirmesine gidilmesi, alternatif turizm zenginliğinin sağlanması ve sağlık turizminin yaygınlaştırılması” şeklinde altı alt başlık altında aşağıdaki hususlar üzerinde durmaktadır (MHP Seçim Beyannamesi, 2015);

- Kültür ve Turizm Bakanlığı, üniversiteler, Diyanet İşleri Başkanlığı ve ilgili kuruluşların işbirliği ile Alevi İslam inancının ve tarihi-kültürel şahsiyetlerinin envanteri ve külliyatı çıkarılacak, varsa yabancı dilde olanlar Türkçeye çevrilecek ve yayınlanacaktır.
- Turizm, sanayi, tarım ve şehirleşmenin sağlıklı bir yapıya kavuşturulması için, çevre düzeni planlarının ülke sathında tamamlanması sağlanacaktır.
- Turizm sektöründeki başıboşluğu gidermek ve yapısal sorunları çözmek için; başta Turizm Teşvik Kanunu, İş Kanunu, Kıyı-Kenar Kanunu olmak üzere sektörle ilgili diğer kanunlardaki değişiklikleri de kapsayan bir turizm çerçeve kanunun çıkarılması hedeflenmektedir.
- Türk turizminin özgünlüğünün korunması hedeflenmektedir.

- Ülkemizin zengin turizm potansiyelini gereğince değerlendirmek için tanıtım ve pazarlama konularına etkinlik kazandırılarak potansiyelin dört mevsim kullanılması sağlanacaktır.
- Geleneksel pazarların yanı sıra, yeni pazarlara açılmayı ve yeni bir Türkiye imajı oluşturmayı amaçlayan, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliği ve eşgüdümü öngören uzun vadeli bir turizm politikası uygulanacaktır.
- Turizme tematik zenginlik kazandırılacak ve bu çerçevede deniz turizmi, yat turizmi, kurvaziyer turizmi, tarih ve müze turizmi, mağara turizmi, kış turizmi, golf turizmi, dağ turizmi, sağlık turizmi, inanç turizmi, kongre turizmi, doğa turizmi, kuş gözlem turizmi gibi alternatif turizm alanları geliştirilecektir.
- “Serbest Sağlık Bölgeleri” oluşturularak, yatırım ve istihdam imkânı sağlanacak, sağlık turizmi gelirlerimiz artırılabilecektir.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın yeniden yapılandırılması, koordinasyon eksikliklerinin giderilmesi ve dünya turizminden çok daha fazla pay alınmasının sağlanması hedeflenmektedir.
- Konaklama biçimlerinin çevre esnafını güçlendirecek ve yerel ekonomiye azami katkı sağlayacak biçimde çeşitlendirilmesi sağlanacaktır.

4.4. Halkların Demokratik Partisi (HDP) Seçim Beyannamesinde Turizm

HDP Seçim Beyannamesi 52 sayfa ve 10 başlıktan (Demokrasi, Demokratik Anayasa, Siyasi Partiler ve Seçim Yasası, Yargı Reformu, Basın, İletişim ve Bilişim Özgürlüğü, Demokratik Özerklik ve Yerel Demokrasi, Kürt Sorunu ve Çözüm Süreci, Eşitlikçi, Özgürlükçü, Barışçıl Dış Politika, İnsan Hakları, Halklara Eşitlik, İnançlara Özgürlük, Ekonomi) oluşmaktadır. Partinin 7 Haziran 2015 seçim beyannamesinde turizm konusu yer almamaktadır (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

4.5. Saadet Partisi (SP) Seçim Beyannamesinde Turizm

SP Seçim Beyannamesi 107 sayfadan oluşmaktadır. Saadet Partisi’nin 7 Haziran 2015 seçim beyannamesinde turizme yönelik hiçbir hedef yer almamaktadır (SP Seçim Beyannamesi, 2015).

4.6. Vatan Partisi (VP) Seçim Beyannamesinde Turizm

VP Seçim Beyannamesi 40 sayfa ve 5 başlıktan (Milli Hükümet Güçlü Devlet, Birleşen Türkiye, Üreten Türkiye, Aydınlık Türkiye, Arslanlı Yolda İktidara Yürüyoruz) oluşmaktadır. Vatan Partisi’nin 7 Haziran 2015 seçim beyannamesi incelendiğinde; turizm konusunda herhangi bir proje ya da hedefin sözü konusu olmadığı karşımıza çıkmaktadır (VP Seçim Beyannamesi, 2015).

4.7. Bağımsız Türkiye Partisi (BTP) Seçim Beyannamesinde Turizm

BTP Seçim Beyannamesi 64 sayfadan oluşmaktadır. Bağımsız Türkiye Partisi’nin 7 Haziran 2015 seçim beyannamesinde turizm konusunda herhangi bir husus ya da hedef yer almamaktadır (BTP Seçim Beyannamesi, 2015).

4.8. Demokratik Sol Parti (DSP) Seçim Beyannamesinde Turizm

DSP Seçim Beyannamesi 96 sayfa ve 32 başlıktan (Genel Görünüm, Yeniden Dirilmenin Formülü: Demokratik Sol Yapılanma, Nasıl Bir Türkiye’de Yaşamak İstiyoruz, Yaşanabilir Türkiye İçin Uygulayacağımız Öncelikli Eylem Planı, Anayasa, Hukuk ve Adalet, Bayındırlık, Bilgi Toplumu, e-devlet/e-türkiye, Çalışma, İşsizlikle Mücadele, Köykentler ve Sosyal Güvenlik, Çocuk ve Gençlik, Deprem ve Doğal Afetler, Dış Politika, Ekonomi ve Büyüme Modeli, Enerji, Gıda ve Beslenme, ,

Hayvancılık, İlerici Yönetişim, Kadın, Kamu Düzeni, Sosyal Hayat ve Özgürlükler, Lobıcılık/Gurbetçi Türkler, Madencilik, Milli Eğitim ve Öğretim, Sağlık, Spor, Su Politikaları, Tarım, Teknolojik Gelişme, Turizm, Ulaşım, Üniversite Eğitimi, Yerel Yönetimler) oluşmaktadır. DSP turizm sektörü açısından yapılacaklar ile alakalı olarak 7 Haziran 2015 seçim beyannamesinde başlıca aşağıdaki hususlar üzerinde durmaktadır (DSP Seçim Beyannamesi, 2015);

- Orta sınıfın yararlanabileceği yaygın turizm organizasyonların geliştirilmesi ve bu amaca uygun nitelikte zincir oteller teşvik edilmesi hedeflenmektedir.
- Kamuda çalışan işçi ve memura tatil ödeneği verilmesi hedeflenmektedir.
- Türkiye Otelciler Birlik Yasası çıkarılarak sektörün denetimi ve kalitesinin yükselmesi sağlanacaktır.
- Beş –altı ay çalışıp altı ay işsiz kalan turizm çalışanlarının işsizlik sigortasından yararlanmalarını sağlayacak düzenlemeler yapılması hedeflenmektedir.
- Yat imalat sanayi, bakım ve onarım yerleri ve marinalar için alan ve merkezler üretilecektir.
- Yurtdışından daha çok turistini ülkemizi ziyaret etmesi için kampanyalar, alternatif destinasyonlar ve ücretsiz hava ulaşımı (bilet ücreti rezervasyonu yapılan otelden alınmak kaydıyla) sağlanması hedeflenmektedir.

4.9. Demokrat Parti (DP) Seçim Beyannamesinde Turizm

DP Seçim Beyannamesi 105 sayfa ve 11 başlıktan (Yeni Nesil Sistem, Yeni Nesil Siyaset, Yeni Nesil Devlet, Yeni Nesil Yerel Yönetim, Yeni Nesil Adalet, Yeni Nesil Ekonomi, Yeni Nesil Toplum, Yeni Nesil Eğitim, Yeni Nesil Sağlık ve Sosyal Güvenlik, Yeni Nesil Dış Politika, Yeni Nesil Milli Güvenlik) oluşmaktadır. DP turizm sektörü açısından yapılacaklar ile alakalı olarak 7 Haziran 2015 seçim beyannamesinde başlıca aşağıdaki hususlar üzerinde durmaktadır (DP Seçim Beyannamesi, 2015);

- Türkiye’de Turizm sektörünün taşıyıcı bölgeleri başta olmak üzere, özellikle Fethiye, Bodrum, Çeşme, Ayvalık, Batı Antalya, Doğu Antalya’da, turizm merkezli çekim alanları oluşturulması hedeflenmektedir.
- Turizme yönelik bir devlet politikası belirlenmesi hedeflenmektedir.
- Çevresel Etki Değerlendirme Raporları turistik alanları da kapsayacak şekilde düzenlenecek ve ülke turizmi doğa korunarak canlandırılacaktır.

4.10. Anadolu Partisi (AP) Seçim Beyannamesinde Turizm

AP Seçim Beyannamesi 54 sayfadan oluşmaktadır. Turizm konusuna, “Doğrudan Yatırımların Yetersizliğini Gidermeye Yönelik Politikamız Cari Açık Konusunda Yapısal Çözüm Önerimiz” başlığı altında yer verilmiştir. Anadolu Partisi, turizm sektörü açısından yapılacaklar ile alakalı olarak 7 Haziran 2015 seçim beyannamesinde başlıca aşağıdaki hususlar üzerinde durmaktadır (AP Seçim Beyannamesi, 2015);

- Turizmde ihtiyaçlara göre bölgesel planlama yaparak yatırım desteği verilmesi hedeflenmektedir.
- Tarihi ve doğal SİT alanlarının korunup turizme kazandırılması hedeflenmektedir.
- Türkiye’nin bir turizm ülkesine dönüştürülmesi için gerekli bütün politikaların yaşama geçirilmesi hedeflenmektedir.

- Turist sayısının çoğaltılması ve turizm gelirlerinin artırılması için turizm merkezlerinde artan yapılaşma, altyapı eksikliği ve çevre sorunlarının giderilmesine ve yatırımların turizm odaklı gelişme planlarına uyumunun sağlanmasına öncelik verilmesi amaçlanmaktadır.
- Turizm sektöründe uzmanlaşan ve sektörü kredilendiren Sektörel Uzman Bankalarının kurulmasını teşvik etmek hedeflenmektedir.
- Kış sezonunda işten çıkarılan turizm çalışanlarının istihdamını sürekli kılmak amacıyla, fiilen çalışmadıkları dönemde de SGK primlerinin ödenmesini teminen işverenlerce ödenen primleri işverenin gelir vergisinden mahsup edilmesi hedeflenmektedir.
- Ülke geneli ve şehirler içinde Turizm Planlama Bölgelerinin oluşturulması ve bu bölgelerin planlamasının bölge yatırımcısı, yerel yönetimler ve demokratik kitle örgütleriyle birlikte yapılması hedeflenmektedir.
- Turizm bölgelerindeki esnafın desteklenmesi kapsamında paket tur uygulamasının kaldırılması için turizm yatırımcıları ile beraber ulusal plan hazırlanması hedeflenmektedir.

Çalışmada on siyasi partinin seçim beyannamelerinde “turizm” sektörüne değinip değinmedikleri ve hangi hususlar üzerinde durdukları incelenmiştir. Onuncu Kalkınma Planı amaç ve hedefleri ile partilerin seçim beyannamelerinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular ise Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Onuncu Kalkınma Planı Amaç ve Hedefleri ile Partilerin Seçim Beyannamelerinin Karşılaştırılması

	AKP	CHP	MHP	DP	AP
Amaç ve Hedefler					
Turizmde nitelikli işgücü, tesis ve hizmet kalitesiyle uluslararası bir marka haline gelinmesi	✓	✓	✓	-	✓
Daha üst gelir grubuna hitap edecek şekilde turizm ürün ve hizmetlerinin çeşitlendirilmesi	✓	✓	✓	-	✓
Turizm değer zincirinin her bileşeninde kalitenin artırılması	✓	✓	-	-	✓
Sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde bölgesel kalkınmada öncü bir sektör haline gelinmesi	✓	✓	-	✓	-
Sektörde, doğal ve kültürel değerlerin koruma-kullanma dengesinin gözetilmesi	✓	-	✓	✓	✓
Nitelikten ödün vermeden sürdürülebilir bir büyümenin gerçekleştirilmesi	✓	✓	✓	-	✓

Tablo 2’ye göre; AKP’nin seçim beyannamesinde Onuncu Kalkınma Planı amaç ve hedeflerinin tümünün yer aldığı görülmektedir. CHP ise seçim beyannamesinde turizm sektöründe doğal ve kültürel değerlerin koruma-kullanma dengesinin gözetilmesi hususuna değinmemekle birlikte CHP, seçim beyannamesinde doğa korumada yetki ve görev karmaşasını bitirilmesini hedefleyerek aslında aynı konuya parmak basmaktadır.

MHP’nin seçim beyannamesinde turizmde kalite ve bölgesel kalkınma konularına değinilmediği görülmektedir. AP’sinin seçim beyannamesinde de benzer şekilde bölgesel kalkınma konusunda herhangi bir hedefin yer almadığını söylemek mümkündür.

DP’nin seçim beyannamesi incelendiğinde; sadece bölgesel kalkınma ve turizmde koruma-kullanma dengesinin gözetilmesi hususlarında hedeflerinin olduğu görülmektedir.

HDP, SP, VP, BTP ve DSP ise seçim beyannamelerinde Onuncu Kalkınma Planı amaç ve hedeflerinden hiç birine yer vermemiştir. Bu sebeple de Tablo 2’de HDP, SP, VP, BTP ve DSP’ye yer verilmemiştir.

Onuncu Kalkınma Planı politikaları ile partilerin seçim beyannamelerinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Onuncu Kalkınma Planı Politikaları ile Partilerin Seçim Beyannamelerinin Karşılaştırılması

	AKP	CHP	MHP	DSP	DP	AP
Politikalar						
Sağlık turizmi başta olmak üzere, kongre turizmi, kış turizmi, kruvaziyer turizmi, golf turizmi ve kültür turizmine ilişkin altyapı eksiklikleri tamamlanarak pazarın çeşitlendirilmesi	✓	✓	✓	✓	-	✓
Alternatif turizm türlerinin gelişimi	✓	✓	✓	✓	-	✓
Turizm türlerinin bütüncül bir şekilde ele alınması	✓	✓	✓	-	-	✓
“Varış Noktası Yönetimi” kapsamında yeni projelerin hayata geçirilmesi	✓	✓	✓	-	✓	✓
Pazardaki ve müşteri profilindeki gelişmelerin sürekli izlenerek dış tanıtım faaliyetlerinin etkinleştirilmesi	✓	✓	✓	-	-	✓
Turizm hareketlerinin yoğunlaştığı bölgelerde yerel yönetimlerin, STK’ların ve halkın turizmle ilgili kararlara katılımının artırılması	✓	-	✓	-	-	-
Turizm sektöründe işgücü kalitesi artırılması	✓	✓	✓	-	-	-
Nitelikli turizm personeliyle turiste daha yüksek standartlarda hizmet sunumuna önem verilmesi	✓	-	✓	-	-	-
Çevreye duyarlı ve sorumlu turizm anlayışı kapsamında sürdürülebilir turizm uygulamalarını geliştirmek	✓	✓	✓	-	-	✓
Turizmin sosyokültürel ve çevresel olumsuzluklarını azaltmak	-	-	-	-	-	-

Tablo 3’e göre; Onuncu Kalkınma Planı’nda yer alan “turizmin sosyo-kültürel ve çevresel olumsuzluklarını azaltma” politikası dışındaki politikaların tamamının AKP ve MHP seçim beyannamesinde yer aldığı görülmektedir. Nitekim araştırma kapsamında yer alan on siyasi partinin hiç biri söz konusu politikaya seçim beyannamelerinde yer vermemiştir. CHP’nin seçim beyannamesinde yerel halkın turizmle ilgili kararlara katılımı ve turiste daha yüksek standartlarda hizmet sunumuna ilişkin politikalara da değinilmemiştir. DSP’nin seçim beyannamesinde yalnızca turizm çeşitlerine ilişkin altyapı eksikliklerinin tamamlanarak pazarın çeşitlendirilmesi ve alternatif turizm türlerinin geliştirilmesi politikaları yer almaktadır. DP ise “Varış Noktası Yönetimi” kapsamında yeni projelerin hayata geçirilmesi politikası dışındaki Onuncu Kalkınma Planı politikalarına, seçim beyannamesinde yer vermemiştir. AP seçim beyannamesi incelendiğinde ise; yerel halkın turizmle ilgili kararlara katılımının artırılması, işgücü kalitesi artırılması, turiste daha yüksek standartlarda hizmet sunumuna önem verilmesi politikalarının seçim beyannamesinde yer almadığı görülmektedir. Bunun dışında HDP, SP, VP ve BTP seçim beyannamelerinde Onuncu Kalkınma Planı politikalarının hiç birine yer vermemişlerdir. Bu durumda, Tablo 3’te HDP, SP, VP ve BTP’ye yer verilmemiştir.

5. SONUÇ

Turizm politikasını ve bu politikanın temel hedeflerini ülkenin genel ekonomi ve sosyal politikasının hedeflerinden tümüyle soyutlama imkanı yoktur. Bu nedenle turizm politikasının hedefleri ve turizm politikasının başarı koşullarını genel ekonomi ve sosyal politikanın hedefleri ve başarı koşulları doğrultusunda inceleme gerekliliği vardır (Olalı, 1990: 30-39). Çalışmamız içerisinde de yer aldığı üzere turizm politikası; “bir ülkede genel ekonomi politikasına uygun olarak, bir yandan iç ve dış turizmin geliştirilmesi ve yönlendirilmesi, diğer taraftan hedeflere ulaşmak için kamu yönetimleri tarafından alınan tedbirlerin ve yapılan müdahalelerin tümü” olarak tanımlanmaktadır (Olalı, 1990: 23-24). Buradan da anlaşılacağı gibi, turizm politikaları kamu yönetimlerince, çoğunlukla da merkezi kamu yönetimleri (hükümetler) tarafından oluşturulmaktadır. Siyasi partilerin de kuruluş hedefleri arasında belki de en önemlisi iktidar olmak, bir başka deyişle devleti yani kamuyu yönetmektir. Bu nedenle iktidar/hükümet olmak için çaba harcayan siyasi partilerin, turizmin gerek ekonomik, gerekse sosyal ve kültürel anlamda çok önemli olduğu Türkiye’de iktidar olduklarında turizm ile ilgili hedefleri ve politikaları önem kazanmaktadır. Siyasi partiler, parti programlarıyla uyumlu olarak, seçim öncesinde kamuoyuna açıklanan, seçim beyannamesi adı verilen ve iktidara geldikleri takdirde gerçekleştirmeyi düşündükleri vaatlerde bulunurlar. Bu beyanname ile seçmenleri etkileyerek oylarını almayı hedefler. Bu nedenle siyasi partilerin seçim beyannameleri, seçim sürecinde hem siyasi partiler, hem de seçmenler için çok önemli bilgi ve belgelerdir. Aslında tüm seçmenler tarafından seçime katılan siyasi partilerin seçim beyannamelerinin incelenmesi ve oy tercihlerinin buna göre yapılması gerekmektedir. Bu durum rasyonel bir seçmen davranışı olarak ifade edilir.

7 Haziran 2015 genel seçimlerinde en çok oy alan on siyasi partinin seçim beyannameleri incelendiğinde turizm ile ilgili olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

2002 yılından itibaren iktidar olan AKP’nin seçim beyannamesinde turizm ile ilgili olarak diğer siyasi partilerle karşılaştırıldığında Onuncu Kalkınma Planı ile de uyumlu olmak üzere en geniş hedefler ve politikalar yer almaktadır. Hedef ve politikalar hemen hemen Onuncu Kalkınma Planı ile birebir örtüşmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasının en önemli nedeni, Onuncu Kalkınma Planı’nı da hazırlayan siyasi iradenin yani iktidarın AKP olmasıdır.

CHP’nin seçim beyannamesinde ise turizmle ilgili olarak, turizmde sürdürülebilirlik, turizmin çeşitlendirilmesi, nitelikli işgücü, yasal düzenlemeler ve çevre dostu turizm alt başlıklarında hedefler belirlenmiştir.

MHP’nin seçim beyannamesinde de turizm ile ilgili olarak ana hatları ile turizm çerçeve kanununun çıkarılması, Türk turizminin özgünlüğünün korunması, turizmin tüm yıla yayılması, turizm arzının ve talebinin çeşitlendirilmesi, turistik tanıtma ve pazarlama gibi başlıklarla ifade edilebilecek hedefler ortaya konulmuştur.

Gerek CHP, gerekse MHP’nin seçim beyannamelerinde turizm ile ilgili olarak yer alan hedefler ve bu hedeflerin Onuncu Kalkınma Planı ile kısmen de olsa paralellik göstermesi, bu partilerin de Türkiye için turizmi önemli bir sektör olarak gördüklerinin önemli bir göstergesidir.

HDP’nin, SP’nin, VP’sinin ve BTP’nin seçim beyannamelerinde turizm ile ilgili herhangi bir hedef ve politika yer almamaktadır. Bu durum, bu partilerin gerçekten Türkiye için turizmi önemli bir

sektör olarak görmediklerinin bir göstergesi midir? Yoksa bu partiler nasıl olsa iktidar olamayız inancıyla seçim bildirgesinin üzerinde çok çalışılmamasından mı kaynaklanmaktadır?

DSP'nin, DP'nin ve AP'sinin seçim beyannamelerinde de turizm ile ilgili olarak hedefler ortaya konmuştur. Özellikle DSP seçim beyannamesinde diğer siyasi partilerin beyannamelerinde yer almayan oldukça önemli bir konuya vurgu yapılmıştır. Bu da kamuda çalışan işçi ve memurlara tatil ödeneği ile aslında sosyal turizmin geliştirilmesi hedeflenmektedir. AP'sinin seçim beyannamesinde de, Türkiye'nin bir turizm ülkesine dönüştürülmesi için gerekli bütün politikaların yaşama geçirilmesi ve turizm sektöründe uzmanlaşan ve sektörü kredilendiren sektörel uzman bankaların kurulması gibi oldukça iddialı hedefler yer almaktadır.

7 Haziran 2015 seçimleri sonucunda oluşan TBMM'de yer alan ve iktidar olabilecek dört siyasi partiden üç tanesinin seçim bildirgesinde turizm yer almaktadır. Seçim beyannamelerinde turizm ile ilgili hedef ve politikalara yer veren siyasi partiler çoğunlukla sektör için klişe haline gelmiş hedeflere ve politikalara yer vermişlerdir. Bunlar büyük ölçüde de Kalkınma Planı ile uyumludurlar. Bu seçim bildirelerinde ülke vatandaşlarının turizm olayına katılmaları (iç turizm) ile ilgili, (DSP hariç) sosyal turizm ile ilgili, örgün turizm eğitimi ile ilgili hedeflerin yer almaması önemli eksiklikler olarak tespit edilmiştir.

Turizm sadece turizmin daha çok geliştiği Akdeniz ve Ege bölgelerinde ya da İstanbul'da yaşayanları değil, meydana getirdiği etkiler ile tüm ülkede yaşayan bireyleri ilgilendiren bir sektördür. Siyasi partilerin seçim bildireleri seçim dönemlerinde turizm bilim insanlarınca incelenmelidir. Eğer mümkün olursa bu hedef ve politikalar siyasi parti temsilcileri tarafından turizmcilerle ve kamuoyuyla tartışılmalıdır. Bu tür paylaşım ve bilgilendirmeler seçim bildirelerini sadece siyasi partilerin web sitelerinde yer alan bir dosya olmaktan çıkarır ve gerçek amacına yani partinin vaatlerini seçmene duyurarak, onları etkileme ve oylarını alabilme imkanı sunar.

Gelecek çalışmalarda siyasi partilerin birkaç seçimdeki seçim bildirelerinde turizm ile ilgili hedef ve politikalar incelenerek, aralarında farklar olup olmadığı tespit edilebilir. Böylece siyasi partilerin gerçekten sektör ile ilgili güncel bilgilere sahibi olup olmadıkları tespit edilebilir. Ayrıca turizm bilim insanlarının seçmen olarak oy tercihlerinde siyasi partilerin seçim beyannamelerine ilgi duyup duymadıkları, özellikle seçim beyannamelerinde turizm ile ilgili kısımları okuyup okumadıklarını tespit etmeye yönelik bir araştırma da yapılabilir. Yine bir başka çalışma konusu olarak da siyasi partilerin seçim beyannamelerinin, özellikle turizm ile ilgili kısımlarının kimler tarafından ve nasıl hazırlandıklarının tespitine yönelik siyasi parti genel merkezlerinde siyasi parti yöneticileri nezdinde bir araştırma konusu da ilgi çekici bir çalışma olacaktır.

KAYNAKÇA

- AKTOB (2014), Turizm İstatistikleri Raporu, <http://www.aktob.org.tr/pdf/aktob.turizm.verileri.pdf> (01.07.2015).
- AKP (2015), Seçim Beyannamesi, <http://www.akparti.org.tr/site>, (01.06.2015).
- Alkan, Ceylan (2014), “Turizm Politikası: Tanımı ve Özellikleri”, (Ed) Alp Timur, *Turistik Ürün Politikası*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- AP (2015), Seçim Beyannamesi, <http://www.anadolupartisi.org.tr/>, (01.06.2015).
- Arslanel, M. Nazan (2006), *Temsilde Adalet İlkesi Bakımından Türkiye’de Uygulanan Seçim Sistemleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Atmış, Erdoğan ve Günsen, Hikmet Batuhan (2011), “2011 Genel Seçimlerinde Siyasi Partiler ve Ormancılık İlişkileri”, *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Cilt.11, Sayı.2, (191-204).
- Avcıkurt, Cevdet- Köroğlu, Ahmet- Sarioğlu, Mehmet (2009), “Türk Turizminin Dünya Turizmindeki Yeri”, (Ed) Şenol Çavuş, Zehra Ege ve Osman Eralp Çolakoğlu, *Türk Turizm Tarihi – Yapısal ve Sektörel Gelişim*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Aydın, Ahmet- Darıcı, Burak- Taşçı, Hacı Mehmet (2015), “Uluslararası Turizm Talebini Etkileyen Ekonomik Faktörler: Türkiye Üzerine Bir Uygulama”, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı.45, (143-177).
- Aydın, Ahmet ve Gencür, Ali Selçuk (2015), “Türkiye’nin Turizm Arzı, Piyasa Yapısı ve Global Riskler: Keşifsel Bir Yaklaşım”, *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt.2, Sayı.2, (43-64).
- Aymankuy, Yusuf- Aymankuy, Şimal- Ata, Bahar (2015), Türkiye’de Turizmi Yöneten Turizm Bakanlarının Öğrenim Alanları ve Görev Süreleri ile Beş Yıllık Kalkınma Planları, Hükümet Programları ve Eylem Planlarındaki Turizm Politikaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *I. Eurasia International Tourism Congress: Current Issues, Trends and Indicators*, Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi, Konya, (384-401).
- BTP (2015), Seçim Beyannamesi, <http://www.btp.org.tr/2015secimbeyanname.pdf>, (01.06.2015).
- Bozok, Düriye (1996), *Türkiye’ye Yönelik Uluslararası Turizm Talebinin Yapısal Analizi ve Gelişme Stratejileri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Bozok, Düriye- Şahin, Seda (2009), “Türkiye’de Uygulanan Turizm Politikaları”, (Ed) Şenol Çavuş, Zehra Ege ve Osman Eralp Çolakoğlu, *Türk Turizm Tarihi – Yapısal ve Sektörel Gelişim*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- CHP (2015), Seçim beyannamesi, <http://www.chp.org.tr/>, (01.06.2015).
- Coşkun, Neslihan (2010), *Türkiye’de Turizm Politikaları ve Turizm Sektörü Üzerindeki Etkileri*, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- ÇSGB (2014), Ulusal İstihdam Stratejisi (2014-2023), Turizm Sektörü Raporu, <http://www.uis.gov.tr/media/1099/turizm-sektoer-raporu-15122014.docx>, (01.07.2015).
- DP (2015), Seçim Beyannamesi, <http://www.dp.org.tr/>, (01.06.2015).
- DSP (2015), Seçim Beyannamesi, <http://www.dsp.org.tr/AnaSayfa?popup=show>, (01.06.2015).

- Erdem, Barış ve Gezen, Tuğba (2014), “Turizm İşletmelerine Yönelik İş İlanlarının İçerik Analizi Yöntemiyle İncelenmesi”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Cilt.10, Sayı.21, (19-42).
- Esen, Şaban ve Uyar, Hande (2011), Siyasi Partilerin Turizm Sektörüne Yönelik Rekabet Stratejileri: 2011 Genel Seçim Beyannameleri Üzerine Bir Araştırma, *12. Ulusal Turizm Kongresi*, Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Akçakoca/Düzce, (341-348).
- Gülbahar, Onur (2009), “1990’lardan Günümüze Türkiye’de Kitle Turizminin Gelişimi ve Alternatif Yönelimler”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt.14 Sayı.1, (151-177).
- HDP (2015), Seçim Beyannamesi, <http://www.hdp.org.tr/>, (01.06.2015).
- Kaya, Muhammed Veysel (2011), *Politik Rekabette Siyasi Parti Finansmanının Rolü: Türkiye Örneği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Künü, Serkan- Hopoğlu, Sertaç- Sökmen Gürçam, Özlem- Güneş, Çiğdem (2015), Turizm ve Bölgesel Kalkınma Arasındaki İlişki: Doğu Karadeniz Bölgesi Üzerine Bir İnceleme”, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı.7, (71-93).
- MHP (2015), Seçim Beyannamesi, http://www.mhp.org.tr/mhp_index.php, (01.06.2015).
- Mutlu, Çiğdem (2012), *Avrupa Birliği ve Türkiye Turizm Politikaları: Turizm Sektörünün Ekonomik Etkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Düzce.
- Onuncu Kalkınma Planı (2014), 2014-2018, http://tarim.kalkinma.gov.tr/wpcontent/uploads/2014/12/Onuncu_Kalkinma_Plani.pdf, (01.06.2015).
- Olalı, Hasan (1990), *Turizm Politikası ve Planlaması*, Yön Ajans, İstanbul.
- Özbey, Bayram (1999), “Daha Demokratik ve Daha Etkin Belediye Yönetimi İçin Yeni Bir Seçim Sistemi Önerisi”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt.8, Sayı.4, (122-143).
- Öztürk Sözen, Muhtem (2007), “1982 Sonrasında Türkiye’de Uygulanan Turizm Politikalarının Çanakkale Turizmine Etkileri”, *Sosyoekonomi*, Sayı.2, (63-88).
- Polat, Cihan- Gürbüz, Esen- İnal, Mehmet Emin (2004), *Hedef Seçmen Siyasal Pazarlama Yaklaşımı*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- SP (2015), Seçim Beyannamesi, <http://www.saadet.org.tr/>, (01.06.2015).
- Sarıbay, Ali Yaşar (1992), *Siyasal Sosyoloji – Bir Çözümleme Çerçevesi*, Gündoğan Yayınları, Ankara.
- Sert, Gülşen- Kurtuluş, Meltem- Akıncı, Ahmet- Seferoğlu, S. Sadi (2012), “Öğretmenlerin Teknoloji Kullanma Durumlarını İnceleyen Araştırmalara Bir Bakış: Bir İçerik Analizi Çalışması”, *Akademik Bilişim*, Cilt.1, Sayı.3, (1-8).
- Solmaz, Cansu (2012), *Turizm Politikalarının Oluşturulmasında Turist Rehberlerinin Rolü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Soyak, Münevver (2013), “Uluslararası Turizmde Son Eğilimler ve Türkiye’de Turizm Politikalarının Evrimi”, *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı.4, (1-18).
- Süer, Sançar Sefer (2011), “Catch-All Siyasi Partiler”, *TBB Dergisi*, Sayı.96, (49-90).
- Tok, Türkay Nuri (2012), “Türkiye’deki Siyasal Partilerin Eğitim Söylemleri ve Siyasaları”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Cilt.18, Sayı.2, (273-312).

- TUIİK (2014), Turizm İstatistikleri, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1072, (22.01.2015).
- TÜROFED (2015), Turizm Raporu 2015, <http://www.turofed.org.tr/pdf/yayinler/turi9.pdf>, (15.07.2015).
- UNWTO (2015), Tourism Highlights 2015, <http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284416899>, (20.08.2015).
- Usta, Öcal (2008), *Turizm – Genel ve Yapısal Yaklaşım*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- VP (2015), Seçim Beyannamesi, <http://vatanpartisi.org.tr/>, (01.06.2015).
- Yazıt, Hasibe (2013), *Turizm İşletmeciliği Eğitimi Alan Lisans ve Önlisans Öğrencilerinin Staj Konusundaki Düşünce ve Algılamaları Arasındaki Farklılıkların Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Zariç, Sami (2011), “Demokratikleşme ve Etkin Bir Siyasal Sistem Oluşturma Bağlamında Türkiye’de Siyasal Partilerde Lider Hegemonyası ve Lider Değişimi Sorunsalı”, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı.8, (99-115).